

COMEDIA
DE COMEDIES
FARSA EN VN ACTE
DE MARTI
GIOL

Comedia de comedies

El pensamiento (de esta obra)
podría, seguramente, producir
situaciones cómicas.—*J. E.*
Hartzenbusch.

ES PROPIETAT

Comedia de comedies

Farsa en un acte

DE

MARTÍ GIOL

BARCELONA

IMPREMPTA DE SALVADOR BONAVÍA

CARRER DE PETRITXOL, 2.

1910.

PERSONATGES

- DONYA CLARA. . . Cinquanta anys. Senyora de molt bon sentit. Fa flaire de bogada; porta dentadura postissa i va naixer per Pasqua. Es la muller del senyor Ignasi.
- ENGRACIA. . . . Dinou anys. Vesteix ab relativa elegancia; sab tocar el piano, però, en el fons, té bon cor. És filla de don Ignasi.
- MERCE. Vintidós anys. Criada de fòra, neta, i de dins, també. No's recorda dels noms de les estacions que va passar al venir a Barcelona ni's mossega les ungles. Serveix a casa de don Ignasi.
- AGUSTINET. . . . Vintitrès anys. Del comerç. Un dels seus avis va anar a l'Àfrica ab en Prim. Vol casar-se ab la filla del senyor Ignasi.
- ESTEVE. Vinticinco anys. Havía provat molts oficis però veient que no servía pera res se va posar a servir a don Ignasi.
- PIUS o PIU. . . . Cinquanta anys. Industrial y propietari del Papiol. Feia temps que no havia estat a Barcelona i la seva senyora's diu Tuies. Es un vell amic de don Ignasi.
- SERAFÍ. Trenta anys. Fadrí ebanista. Quan treballa a preu fet pert el vici de fumar; a la botiga sempre té un encenall a la boca i, ab tot, no pateix de mal de cor. Ara es'à de remendo, a jornal, al pis del senyor Ignasi.
- TANO.. Quaranta cinc anys. Talla carn i porta una faixa que no se li veu, i una corbata de sedeta vermella ab vintidós pics blancs de quinze milimetres de diàmetre cada un; als punys, botons d'ós en forma de fitxes de dòmino, ab l'as blanc marcat al de la dreta y el doble sis al de l'esquerra. Es oncle de la criada de don Ignasi.
- CRISTOFOL. . . . Sis anys. Nano rebec, badoc i tartamut. Va vestit d'home, però sense pel a la cara. Es fill den Piu, l'amic del senyor Ignasi.
- SENYOR IGNASI. . Cinquanta cinc anys. De part de pare's diu Cuixal; tractat, resulta una bella persona. Va ab jaqué i li penja un mo-

gador de la butxaca del darrera. Quan era jove va agafar la seba del teatre, i al cap-de-vall ha assolit una bona posició venent retalls i saldos. A una butxaca dels pantalóns hi té un mocador de quadros blaus i morats ab les inicials fetes al *tatxado* ab fil bermell. Aquest mocador no l'ensenya ni'l fa servir mai pera rès. Es marit de donya Clara, pare de l'Engracia, amo de la Mercè i de l'Esteve, sogre hipotètic de l'Agustinet, amic d'anys del senyor Piu, parroquià del fuster que té llogat a en Serafí, cap de família de la casa a on serveix la neboda den Tano i antic company del senyor que va trovar sota d'una col al nano Cristòfol.

L' autor, deixa apuntats, ab lo dit, els datos minuciosos que ha pogut recullir bonament, respecte als antecedents, circumstancies i relacions mutuels dels personatges que integren la farsa; però vol fer constar que ja sab que'ls que no resultin d'ella mateixa o no venien al cas o llurs omisions constitueixen sengles defectes de l'obra pels quals demana al lector, per endevant, perdó.

l'acció passa, quan pugui passar.

Dreta i esquerra, les de la dama, si es qüestió de triar; ara si s' tracta de determinar les col·locacions a l'escena, mentres la dreta siga al cantó oposat de l'esquerra, posis la dreta a on se vulga i l'esquerra a on siga.

NOTES:

Els actors que representin *Comedia de comedies*, no poden oblidar que, en bona tècnica escènica, allà on s'acava la decoració pel costat del públic s'hi suposa una paret.

Els encarregats dels papers de «don Ignasi» i de «Esteve» són els únics que han de fer veritablement comedia i, de consegüent, tindran cura en col·locar-se sempre de cara al públic o en adelantar el peu de més cap al fons i en moure'l bràs del mateix indret si la situació'ls obliga a estar de perfil; si han de fer una mitja volta o una volta sencera procuraran adquirir la nova posició encarant-se primer ab l'auditori; no creuaran mai l'escena en sentit perpendicular a la paret del fons; evitaran els agombolaments de figures; callaran quan el públich rigui o aplaudeixi sorollosament, si tenim la sort de provocar

aitals manifestacions; si hi han xistes als seus papers i ells els veuen els marcaràn tant com puguin; se pintaràn fortes i injustificades ratlles a la cara com si les portessin tatuades; i si les perruques van ab frontal procuraràn que siga d'un color ben diferent del de la pell respectiva; afegiràn al text tot lo que se'ls ocorreixi i suprimiràn allò altre que creguin inoportú; diràn *Bueno*, i *Adiós* i *Hasta luego* i *Buenas*, etc., etc... sempre que'ls sembli que el dialecte pot millorar ab l'ajuda d'aquets barbarismes, i finalment en tot i per tot se portaràn d'acort ab els recursos i vicis professionals.

Els demés actors i actrius poden representar la farsa atenant-se fidelment als seus papers i vivint-la com si fossin a casa seva.

Aquesta obra fou estrenada al Teatre Romea, la nit del 28 de Desembre de 1909 ab el següent REPARTIMENT:

Donya Clara, senyora Sennis.—*Engracia*, senyora Santolaria (Josefina).—*Mercè*, senyora Gotarrodona.—*Agustinet*, senyor Capdevila (Carles).—*Esteve*, senyor Vehil.—*Piu*, senyor Sirvent.—*Serafi*, senyor Vives.—*Tano*, senyor Lapera.—*Cristofol*, nen Ortiz.—*Senyor Ignasi*, senyor Aymerich.

Director: senyor GIMENEZ.

ACTE ÚNIC

La sala *mitjana* decorada ab el consabut mal gust de sempre; pintada de colors cridaners i baratos, i lluint els característics grans marcs a les obertures. Plens de complicades motllures que's resolen en plafons Lluís XV, pel cap baix. L'inevitable porta al fons i les dugues a cada costat que donen pera tot lo que se'ls demana. Serà molt convenient que al sostre hi hagi sostre.

A un costat del fons el famós armari de lluna, buit. Per les parets molts quadros d'assumptes ben divergents, com, per exemple, *La mort de Desdèmona*, *Les enfermetats del cavall*, *La Verge de Murillo*, *Un casament a Abíssinia* etc., etc... penjats de manera que dongui idea de que no hi caben en orde.

Al primer terme de la dreta i de cara al públic, un sofà istil de *moble a pllassos*; i al primer terme de l'esquerra i en la mateixa disposició, dugues cadires reumàtiques.

Al centre de l'escena la tauleta convinguda i, sobre d'ella, tinter, ploma, una carpeta plena de paper de cartes, un timbre, llibres, una capsa de cigarros, una ampolla d'aigua, una copa en un plat, una mistera, un mirall de mà, un rellotge de peu, un gerro ab un ram de flors, un calendari, un paneret de fer çrotxet, les ulleres de don Ignasi, periòdics atrassats, un parell de plantufes, un album de postals, una capsa de botons vells i civelles inútils, i... tot lo demés que s'indiqui en el transcurs de l'obra.

Es al dematí, aproximadament, del día tants, de tal mes.

ESCENA PRIMERA

MERCE i ESTEVE.

Al aixecar-se'l telò ella espolsa les cadires de la dreta i ell neteja ab un plomer les de l'esquerra; treballen l'un d'esquena a l'altre. Quan el

telò s'ha amagat complertament darrera del *guarda-malletes* l'Esteve's gira de cara a la Mercè; s'hi acostava de puntetes i, seriosament, li fa pessigolles sota l'aixel·la; la minyona xiscla i fuig i ell resta impassible, quasi quadrat.

Aquest joc es, com se veu, la preparació de l'escena dels dos criats ab que comensen quasi totes les comedies que no haurien de comensar de cap manera.

- MER. ¿Sab que es molt ximple, vostè?...
- ESTE. Ab molta naturalitat. No s'ho prengui així, dòna. Jo no faig més que complir.
- MER. Be, miri: ja n'he aguantades prou d'estranyeses ab els dos dies que fa que soc a la casa, i li asseguro que si se'm torna a propassar li clavaré una plantofada.
- ESTE. Ja ho sè; i cregui que no la rebré pas de gust; però veurà... soc persona manada.
- MER. Un xic desconcertada. ¿Vol dir que aquesta casa no es un *malcominu*? ..
- ESTE. ¿Perquè ho pregunta?
- MER. Perqué ab les quaranta vuit hores que fa que hi serveixo he presenciat un centenar de grosses de ximpleries. L'amo es boig com una baldufa espuntada: parla sol; pren a tothom per altre; se passa la vida en aquesta sala; tot lo que trova mal endressat ho deixa sobre la taula de centre, senyalant-la; vol que la porta del pis sigui sempre oberta; tòt sovint s'encara ab aquesta paret indicant la de la boca de l'escenari, i li diu versos i no deixa que s'hi pengi cap quadro sinó que al contrari, vol que cadires i sofà i tot hi estiga de cara..., i a mi'm té ordenat que quan no tinga altra feina vingui aquí a netejar els mobles, i a vostè, *a la cuenta*, que'm fassi pessigolles quan me trobi sola... ¿oi?
- ESTE. Somrient bondadosament. Oi; i ¿vol saber perquè ho fa tot això, don Ignasi?
- MER. Perque no hi es tot; ja li hi he dit.
- ESTE. Be, però ¿sab a ont ho ha perdut lo que li manca? Mercè s'arronsa d'espel·les, Doncs... ho ha perdut al teatre... A un gesf de sorpresa de la Mercè. ¿Al teatre, tal com ho sent! .. Pausa breu. Veurà: l'amo de jove, jove, havia fet comedia; la feia malament, segons diuen, però la feia. I en això de la comedia veig que passa com en totes les altres tonteries; el que la fa, la paga.

MER. Jo'm pensava que la pagaven els que la veien...
ESTE. Els uns la paguen per veure-la i els altres per fer-la.

MER. No ho entenc.

ESTE. No hi fa rès. Doncs vetaqui que l'amo hi tenia tanta afició a la comedia, que sempre va ser un aficionat.

MER. Es clar; això si que ho entenc.

ESTE. Després de un curt silenci. En paus .. I vetaqui que quan se va morir son pare va veure's obligat a deixar les taules pels taulells; vui dir que al encarregar-se de la botiga de retalls i saldos que havia montat el difunt als Encants, se va casar, i donya Clara...

MER. ¿La mestressa?

ESTE. La mestressa, si, va obligar-lo a renunciar al a seva afició. Però pera aconsolar-se de no poguer sortir més al teatre hi ha entrat moltes mils vegades; vui dir que n'ha vist moltes de funcions don Ignasi, i ab això ha acabat de fer el pès.

MER. De no fer-lo deu voler dir.

ESTE. Ha acabat de fer-lo... pera no fer lo. L'home s'ha imposat tant de lo que ha vist pels escenaris que té la mania de viure com se viu allí, i avui rès el faria tant felís com que li passés un pas d'allò que se'n diu de comedia. Fins ha provat d'escriure-n però ho ha deixat corre perque diu que ja es massa vell pera aprendre'l francès. I aquí ho té explicat tot: a les comedies la gent parla sola, devegades, i en vers tot sovint, se confonen els uns ab els altres, s'entra i se surt de les cases com si no hi haguessin portes; sempre hi ha un armari senyalant el de l'escena, pera amagar-s'hi algu; sobre la tauleta de centre s'hi trova tot lo que 's puga haver de menester; les habitacions són així senyalant les portes de la decoració. ab porta al fons i dugues a cada costat i ab aquesta paret picant a la que se suposa a la boca de l'escenari; serà convenient que se sentin els cops. que fa de teló i de públic, que fins ara no n'havien trobat cap de saleta tant... de comedia, i això que havem mudat de pis més que una família endeutada.

MER. I ¿crec que fa poc que són a aquest?

ESTE. I tant poc; fà cinc dies, vegi. I finalment, don Ignasi assegura que en aquesta habitació, quan

no hi hà ningú més, sempre s'hi troben el criat i la criada que netejen els mobles i parlen mal dels amos o's fan magarrufes i ell reb algun mal tanto quan ella s'enfada, però que ell—diga-li Esteve—l'aguanta resignat perquè sab que al acabament se casa ab ella diga-li Mercè —i són felissos.

MER. Doncs... diga-li que a mi no 'm casarà cap ximple per poc que jo pugui.

ESTE. Ja li diré.

MER. ¿Sab que no me'n penedeixo d'haver enviat un recado a l'oncle Tano perquè'm vinga a cercar? Ara que s'ha explicat vostè veig que l'amo encara es més boig de lo que'm creia, i a mi 'ls boijos me fan por.

IGNA. De dins. ¡Esteve !...

ESTE. Acostant-se a la segona de l'esquerra. ¡Mani!...

MER. Ara's deu llevar. Anant cap al fons. Vaig a venre si la senyoreta Engracia vol esmorzar...

ESTE. Doncs fins a després.

IGNA. De dins. ¡Esteve!...

ESTE. ¿Que mana?... A la Mercè. I pensi-s'hi ab alló de deixar-nos...

MER. Ja m'hi he pensat.

IGNA. De dins. ¡Esteve!...

En aquest moment surt una sabata del quarto de don Ignasi—segona esquerra—que ensopega ab la cara del criat.

ESTE. Pel cop. ¡Ai!...

MER. Esverada. ¿Què es ?

IGNA. De dins. ¡Es... teva !

ESTE. ¡Es meva, si senyor, es ben meva!...

MER. Però ¿què ha sigut ?

ESTE. Rès .. ¡un xiste !

MER. ¿Què dítu ?

ESTE. Que això Mostrant la sabata. es un xiste Dolguent-se del cop. ¡Oh i m'ha fet mall... Tornant al xiste. Te raó que no n'hi he parlat dels xistes... També li ve de les comedies, això. Els xistes son uns jocs que's fan ab les paraules pera desfer les converses... i lo que siga. ¿Veu? a mi 'l dir-me Esteve 'm costà mes xistes que cabells tinc al cap. Don Ignasi sols pera poguer dir lo que acaba de dir: —Esteve, es teva, —es capàs de tirarme a donya Clara entre cap i coll, si no té rèis més a mà.

MER. Rient. ¡Doncs ja està ben fresc! Potser que's tornés a batejar, vostè.

Se'n va pel fons esquerra.

ESCENA II

ESTEVE i senyor IGNASI.

El senyor Ignasi surt per la segona esquerra.

IGNA. Malhumorat. ¿Com es que no venies quan te cridava? ¿No ho has sentit?

ESTE. Sí, senyor: Posant-se la mà a la part agredida, encara ho sento.

IGNA. Doncs... ¿que hi feies aquí?

ESTE. Netejava 'ls mobles ab la Mercè i parlavem dels amos...

IGNA. Cambiant de tò. Això està be; es un bon comensament. Obra l'armari i veient que no hi ha ningú, fa una ganyota de disgust. Y... ¿ja li has fet pessigolles a la minyona?...

ESTE. Sí, senyor.

IGNA. Molt be, molt be; juraria que avui se presenta tot molt bé.. ¿La porta del pis ja es oberta?

ESTE. Jo be li he deixat. Pero quan la senyora Clara vingui i se n'adoni, tornarà a tancar-la com sempre.

IGNA. Bès paciència i perseverancia. Tu vigila-la i quan la tanqui, la tornes a obrir desseguida...

ESTE. Si li sembla primer posaré oli a les frontisses.

IGNA. Com vulguis... ¿Que es aquí la senyora?

ESTE. Es a missa.

IGNA. ¿I la nena?

ESTE. Al salonet del piano, estudiant.

IGNA. Està bé; retíra-t.

L'Esteve se'n va pel fons esquerra.

ESCENA III

Senyor IGNASI, sol.

Se queda un moment pensatiu; després s'adelanta fins a la suposada paret de boca, la mideix ab la mirada de dalt a baix i de dreta a esquerra i ficsant l'esguart horitzontalment diu:

Tal com me veuen... aquí
me dic Ignasi Cuixal;

soc un senyor... molt formal
major d'edat... pare de família... contribuient
[i... ¡velsoaquí!... sí.

Aquest darrer vers lo diu tot cercant el conso-
nant i quan lo trova ho acaba triomfalment.

Soc de l'any cinquanta cinc
i'm conservo... ab alegria;
tinch salut... ¡vès qui ho diria!
i tinc...

Picant-se l'ermilla pera expressar que té diners
i arrodonir, de passada, la quarteta.

¡ tinc, catatrinc tinc!

Prô encara que visc a gust

Els dos versos que segueixen els recita depressa
com si ja se'ls trovés fets

no tinc cap mena de dubte
per més que vegi que 'ls *subta*
de que 'm daràn mes d'un *sust*.

Perque sé que 'l cel serè
mai dura tot un istíu
i *calderà* fer l'ull vfu...

No trovant el consonant coordinat surt ab un-
estírabot a l'ús i tot butxaquejant, diu:

No sé quina hora deù sè.

No; la pau no durarà...
però 'l que 'l cel m'ennuoli
ja es segur que ha begut... *óli*
¡ell, si, que 'l bè tret, haurà!

ESCENA IV

Senyor IGNASI, senyora CLARA.

Pel fons dreta surt la senyora Clara i's queda
mirant al seu marit.

I ja saben qui soc jo...
si no manen lo contrari...

CLA. ¡Ai, senyor; que Deu t'ampari
i que't fassi sant i bò!

IGNA Va per indignar-se però's repensa i diu: Te perdono l'
inconveniència, perquè ha vingut en vers.

CLA. En tò persuassiu. Escolta, infelís; ¿quín día posaràs
seny?... ¿Què'ls expliques als maóns, totxo?...
¿Que no ho veus que això Picant a la paret de boca-
es sort.., com una paret?

- IGNA. Ab dignitat. ¿Ignores, característica innoble, que *las paredes oyen?*
- CLA. Que cada vegada que ell li surt ab una gracia d'aquestes se posa exitadíssima. Mira; no'm contestis a tall de plaga.
- IGNA. Repetint l'estracanada consabuda. Tu si que ets una bona plaga.
- CLA. No comensém, no comensém... Si volguessis posar-te sobre sí i escoltar-me te parlaria d'un assumpte molt sèrio i que 'ns interessa a tots...
- IGNA. Seient a sofà. Aquí'm tens més tivat que uns elàstics curts. Oferint-li una cadira. Sèu, sèu i explica-t.
- CLA. Prenent seient i en tó cordialíssim. Ja sé que quan no't recordes de les teves dèries ets un home com cal, molt enraonat i tot, i perxò no tinch cap dubte...
- IGNA. Maquinalment. Això cregas que no'm *subta*.
- CLA. Com si no estigués encara segura de la normalitat del senyor Ignasi. ¿Me promets que no'm sortiràs ab cap estirabot dels teus, fins que haurèm resolt lo que vui consultar-te?
- IGNA. T'ho prometo... ¡Vaja; prou preparatius; parlar!
- CLA. Tinc de dir-te, doncs, que l'Engracieta ja té dinou anys i que es hora de que comensem a pensar en el seu pervenir. Crec que si una persona com cal, ens la vingués a demanar no tindriem dret a negarla.. ¿oi?
- IGNA. Seria una sort per ella i pera nosaltres.
- CLA. Veig que-t en efecte, t'atens a lo promès i parles com una persona sensata. Després d'un moment d'indecissió. I.. així ja puch dir-te tota la veritat: probablement avui vindrà a veure-t un jove de totes prendes que està enamorat de l'Engracieta... i que s'hi vol casar.
- IGNA. Sorprès. ¿Avui mateix? Si que estava adelantada la cosa; i ¿còm no m'havies dit rès?
- CLA. Primerament perque fins ara no hi havia rès del cert, i després perque aquets dies tú no estaves pera rès ab la manía de les comedies, que sembla que t'ha agafat més forta que mai...
- IGNA. Abstret. Be, be, bel Doncs... ¿se tracta de casar a la nena? Aixiribint-se gradualment. ¡Ah, i còm hi disfrutars tú fent de sogra! es un paper que t'anirà molt bé; t'hi pots lluir de debò fregant-se les mans ab fruició. ¡Com jo fent de pare de la noia,

perxò! Aquesta mena de caràcterístics són la meva corda.

CLA. Abreviant perquè veu que la cosa s'embolica. Quedem doncs...

IGNA. I... ¿quí es, quí, el pretendent?...

CLA. Veuràs; la nena mateixa t'ho dirà que ho sab millor que jo. S'aixeca, s'acosta al foro i crida cap a l'esquerra: ¡Nena!... ¡vina!...

ESCENA V

Els mateixos i ENGRACIETA

A l'apareixer aquesta pel fons, sa mare li agafa una mà i l'acompanya fins davant del seu pare.

ENGRA. ¿Que'm cridaven?

CLA. Sí, Engracieta; el teu papà ja ho sab tot i regoneix que si l'Agustinet es un jove com cal, be haur em de consentir en que t'hi casis...

IGNA. ¡Oh, oh!... No'ns precipitem, no'ns precipitem. No venen mai tan planeres aquestes coses, que jo sàpiga. A l'Engracieta. Veiam, digues ¿qui es aquest jovincel que't preten?...

ENGRA. L'Agustinet; un dependent de La Optica.

IGNA. Greument. ¿Que fa ulleres?

ENGRA. No me n'he adonat mai...

CLA. Vès quines preguntes de fer-li tú també a la pobre criatura.

IGNA. Veiam si'ns entendrem ¿no dius que treballa a la òptica?

ENGRA. Si senyor; una botiga de robes, nova, que s'ha establert al carrer....

IGNA. Caient-hi. ¡Ah, ja!

CLA. Si, home, ara s'estilan molt aquets noms] pera les botigues de robes.

ENGRA. Hi ha La Teosofia, La Metafisica, La Optica...

IGNA. No parlis més, dòna, ja hi caic. I... ¿de què'l coneixes tú a n'aquest jove?

ENGRA. De comprar a la seva botiga...

CLA. Aquest vestit que ara'm faig n'es. A l'Engracia. Oh i que haurem de pensar en enviar a la Mercè a cà la modista. Va dir que'm tindria'l cos fet per la setmana passada i encara no me l'ha probat.

IGNA. I escolta, nena, escolta: ¿de què més lo coneixes al teu pretendent?

ENGRA. Dels diumenges...

- CLA. Se veuen al Cassino, ¿sabs?; allà aont anem de vegades ab la senyora Monjo i les seves filles.
- IGNA. ¡Jal aquelles nenes tan escanyolides de la senyora Monjo; les *monjetes seques*, que'ls diuen. I be. ¿ab què compta aquest jove?... ¿Ja ha passat la quinta?... ¿Es de bona familia? ¿Té vicis?... ¿Té algún defecte físic notable?
- CLA. Compta ab lo que guanya a La Optica i ab lo que li deixarà n a casa seva quan els vells se morin, que díu que estàu molt calentons, te vintitrès anys i va redimir-se del servei, pagant; no té més vicis que'l de ballar, els seus pares tenen molt bona reputació... i es dret igual. ¿Què vols saber més?
- IGNA. Una mica contrariat. Estàs molt ben enterada de tot, noia.
- CLA. Cotudent. Com que'm pertocava enterar-me'n me n' he enterat.
- IGNA. Pesant les paraules Tu tot això ho veus molt plà i jo abans de decidir-me vui pensar-m'hi.
- ENGRA. A l'ai al cor. ¿Què vol dir, papa?
- IGNA. No t'alarmis que al cap i a la fi jo'm penso que t'hi casaràs ab l'Agustinet, sobre tot si es així a gust teu i net... de n' àcula. Fent un apart. (El nom no'm desagradra, la veritat...)
- ENGRA. ¿Oi que es bonic?
- IGNA. ¿El què?
- ENGRA. El nom: Agustinet; ¿no ho ha dit vosté mateix?
- IGNA. Recalcant. l' avís. Ho he dit apart, i ja sabs que lo que dic apart no ho pot sentir ningú.
- CLA. Comensant a impacientar-se. ¿Ja hi tornem?
- IGNA. Sense fer cas de l' interrupció. Repeteixo, aiant a lo que deiem, que estic segur de que t'hi casaràs ab aquest noi, perque, al final, sempre's casen els que s'estimen i comprenc que tú i ell us estimen... Però... ja veuràs com vindrà algun incident, que de moment donarà molt joc, a posar obstacles a ia boda. Sempre ho de vist així i n' he vist molta de gent enamorada, a les taules...
- CLA. Impacient. ¿Ja ha durat massa estona'l tenir enteniment?... ¿Què vols dir ab això?
- IGNA. Vui dir que fins que jo m'hi hagi dormit no vui resoldre aquesta qüestió.
- CLA. Tirant-se-li a sobre, com se sol dir. Doncs te previnc que la resoldré jo sola.

IGNA. Apartant la suaument. No te'm tiris a sobre dòna; *fes escena* que no estàn be le figures apilotades. Tornant a la conversa. No sembla sinó que jo no tinc dret a saber còm i a qui donc la filla... Apropòsit Acudint-se-li una idea ¿ab qui han de viure 'ls nuvis: ab nosaltres o ab els pares d'ell?

CLA. Ab nosaltres; els seus pares ja s'hi avenen.

IGNA. Contrariat. ¿Ja ho sabs be?

CLA. Vaja ¡prou! i deixa-ho corre, nena. Enèrgicament. Tú't casaràs ab l'Agustinet i rès més,

IGNA. I es clar que s'hi casarà, sempre ho he vist així; però serà després de passar els disgustos de costum i les angunies que'l cas reclama... A la nena. Recorda't, filla, de totes les dames joves que has vist enamorades... Ab això com resseguint de memoria tots els inconvenients que he vist sorgir sobre les taules, si el pare de l'Agustinet i jo no som enemics polítics, de lo qual vui assegurar-me'n, i si 'l noi es un bon minyó i no es un pelacanyes, com dieu, i si jo no't tinc compromesa ab ningú, que no ho sé ben be del cert .., ja parlarèm. De totes maneres i passi lo que passi, tingues per ben segur que encara que jo m'hi oposés i encara que s'hi oposessin totes les oposicions plegades, vosaltres us sortirieu ab la vostra,

Ab to declamatori. I no tinguis cap temor
ni estiguis tan... ensopida
que en el teatre de la vida
todo lo vence el amor

Apart. (Mutis) Se dirigeix al fons.

CLA. ¿A on vas, cap de trons?

IGNA. Tornant al prosceni. ¿A què ve preguntar-me on vaig? ¿No t'ho he dit mil vegades que la gent se'n và i ve quan li sembla?... ¿Què no ho sabs que si s'hagués d'averiguar perque s'entra o se surt d'escena... no'ns entendriem de feina?... Ademés que ara s'imposa un diàlec entre tu i la noia pera comentar la situació i veure com ne sortíu. . I pera acabar d'un cop te diré que me 'n vaig a cal barbé que es un recurs breu i socorregut ..

CLA. ¿A cal barbé?... ¡Si vas afeitat d'air a la tarde!

IGNA. No hi fa rès; Recull les ulleres de sobre la tauleta. llegiré'l diari i Pasant-se una ma pel clatell. me faré arreglar el cap, si'm sembla.

- CLA. ¡Ah, doncs, no t'entretenguis, i que t'hi fessin un bon remendo al cap!
- IGNA. Irònic. Sempre t'ho dic que tens moltes condicions pera les característiques... còmiques. Se'n và pel fons, dreta.

ESCENA VI

Senyora CLARA, ENGRACIA, i aviat MERCE i SERAFÍ, i més tart ESTEVE, i després altra vegada MERCE. No està bl que l'autor ho diga, però, aquesta escena val per cinc, o si no que's conti. L'ENGRACIA s'ha assentat tota plorosa al sofà; sa mare va a aconortar-la.

CLA. Vaja, tonta; no ploris... ¿Que no'l coneixes al teu papa?

ENGRA. Sanglotant. Sí; però vès l'Agustinet que pensarà de nosaltres si ve avui com me té promès i parla ab el papa i el papa li surt ab aquestes.. coses.

CLA. No s'estranyarà de rès l'Agustinet; jo ja l'he posat mitj al corrent del taranná de l'Ignasi i no li vindrà rès de nou; ja ho sé jo. Precisament perque l'Agustinet me va aconsellar que als benaventurats com el teu papa se'ls ha d'anar sempre pèl avall, he tingut ab l'Ignasi la paciència que has vist; però veig que aquest sistema no dona pas els bons resultats que esperavem i desde ara...

SERAFÍ. De dins. Bon día.

CLA. S'han acabat les contemplacions; i si l'Ignasi no està bò'l posarem en cura decididament.

SERAFÍ. De dins. Bon día i bona hora.

CLA. ¿Quí hi hà?... ¿Vols-t'hi jugar que ha tornat a deixar la porta oberta?... Cridant cap a l'esquerra del fons. ¡Mercè!

MER. Sortint pel fons esquerra. Mani, senyora.

CLA. Vegí qui hi hà. Mercè desapareix per la dreta. Aixuga-t els ulls, nena, que potser es l'Agustinet.

MER. Sortint. Hi ha'l fadrí del fuster que ha fet avisar aquest dematí pera que vinguessin a...

CLA. Que entri.

MER. Cap a dins. Ja pot passar.

SERAFÍ. Sortint pel fons, dreta ab un cabàs d'eines a la mà. Bon día
Comedia de comedies. 2.

- tinguin...; ¿què se'ls ofería?... La Mercè se'n torna pel fons esquerra.
- CLA. Que arregli alguns mobles que ab el cambi de pis varen quedar mal montats; les bancades del meu llit van balderes, i el mirall del *lavabo* està de gairell. En Serafi mira l'estranya disposició dels mobles de la sala. ¿Què mira?
- SERAFÍ. ¡Oh!... Que també dec haver de clavar algún clau a aquesta paret Per la de boca pera penjarhi quadros...
- CLA. Sí senyor; i després desmontarà aquest armari, i ab l'Esteve, que ja li diré que l'ajudi, el portaran a la saleta del davant.
- SERAFÍ. Obra l'armari i mira al fons. S'han de treure aquets cargols pera desmontar-lo, i hauré d'anar a la botiga a buscar un rèbol.
- CLA. Està be... Quan hi hagi d'anar, vagi-hi. Però comensem per les bancades del meu llit. Anant cap al fons. ¡Esteve!... A l'Engracia. Vés, nena, ensenya-li el llit i el *lavabo*, al fuster.
- SERAFÍ. Ebanista, vol dir.
- CLA. Es igual. Engracia i Serafi desapareixen per la segona, esquerra. ¡Esteve!...
- ESTE. Sortint pel fons, esquerra. ¿Que'm demanava, senyora Clara?...
- CLA. Sí; desembrassi aquesta tauleta Per la de centre i porti cada una d'aquestes coses al seu lloc. Se'n và per la segona esquerra.
- L'Esteve's mira i remira la feina abans de comensar-la; després s'acosta al fons i de cara a l'esquerra, crida:
- ESTE. Mercè: vingui a ajudar-me.
- MER. Al sortir, veient que l'Esteve neteja la taula d'endròmines I bé ¿què es tot aquest enrenou?
- ESTE. Que sembla que la mestressa no vol més comedia.
- MER. Fa be; ni jo tampoc.
- ESTE. ¿Que tan mateix se decideix a deixar la casa?...
- MER. ¿No li he dit?... Quan l'oncle Tano plegui de la plassa, que potser ja ha plegat, me vindrà a buscar...
- ESTE. ¿Que vèn a la plassa?
- MER. Es carnicer...
- ESTE. ¿Què té bona carn?
- MER. ¡Ai, que es manefa. vostè!

- ESTE. ¡Oh! es que potser n'hi faré un pedido i vui que'm serveixi de parroquià.
- MER. ¿Què li comprarà?, si's pot saber?
- ESTE. Una... costella.
- MER. ¡Què d'ú!... ¡Hi haurà d'anar ab un carro.
- ESTE. O ab un parell de cotxes, potser.
- MER. ¡Es molt plaga, Esteve!... I ¿de quina part ha de ser la costella?
- ESTE. De part... de familia. Cambiant de tò. Vaja: ¿què li sembla si'm servirà be'l seu oncle?
- MER. Potser si que si li anava ab aquesta cansó quedaría ben servit. Deixant-se portar per la conversa. Es un home que si'l vol veure enfadat parli-li d'aquestes coses ¡i que té un geni més peguissert!
- ESTE. I doncs, que s'ha quedat solter, ell?
- MER. No..., i aquí està'l mal.
- ESTE. No ho entenc.
- MER. Ja ho entendre si li explico. Se va casar, fa uns quinze anys, i al cap de vuit dies de casat la dòna li va fugir... ab el que li havía tret els papers pel matrimoni. Hi ha gent que's creu que es solter l'oncle, ab tan temps de viure així i quan algú de bona fè li aconsella que's casi i li anomena les *monestacions*, ja pot dir que hi ha trencadissa.
- ESTE. Ja es estrany que hi visqui vostè ab ell.
- MER. Oh, jo no més hi visc tongades curtès; però'l día que no vulgui servir més me n'entornaré a Gallecs, ab els meus pares. Aviat, potser.
- ESTE. Està be: però li torno a dir que fa una tontería anant-se'n d'aquí.
- MER. No hi puc fer més, però'm fan por els boijos.
- ESTE. Ab picardía. La bojería de l'amo dona algunes molesties... però les paga be.
- MER. ¿Les paga be? .
- ESTE. Si, tonta; ¿a vostè li han donat gaires propines servint a les altres cases?
- MER. Ah dignitat exagerada. ¡Mai!... ¿què s'ha cregut de mi?... ¡Soc molt honrada!
- ESTE. ¡Caram que es nirviosa! Potser que fes gimnàstica, vostè... ¡D'on l'he tocat que's queixa d'aquest modo!
- MER. Oh, es que ni ha que's creuen que perque'una es...
- ESTE. Fugi, dòna, fugi; l'amo dona propines ab la millor intenció i per qualsevol petit servei, din-

tre dels que dignament ens pot exigir. Les dona perquè d'ú que al teatre s'istila molt això de donar propines als criats.

MER. Si que m'hi he fixat en això; per cert que com que a mi mai me'n han donada cap, me venia de nou.

ESTE. Doncs veliaquí una de les ventatges de la deria de don Ignasi.

MER. I ¿què dirà ara'l senyor quan vegi que li havem tret tot això d'aquí?

ESTE. S'enfadarà, cridarà, esvalotarà i me tirarà alguna cosa pel cap.

MER. ¿A vostè? ¿Altre vegada?

ESTE. Com si ho vegés... ¡per fer el xiste dona! Si ja 'm sembla que'l sento: «Es teva!»

En aquest moment la Mercè té ja la falda plena d'objectes, i l'Esteve 'n porta un brassat. Estan d'esquena al fons quan entra'l senyor Ignasi; al sentir lo primer crit d'aquet s'esglaien i ho deixen caure tot ab estrépit.

ESCENA VII

Senyor IGNASI, MERCE i ESTEVE.

IGNA. Esteve!

ESTE. ¡Ail...

MER. ¡Ail...

IGNA. Creuant-se de brassos i ab gran energia. Però... ¿qui ho ha manat que desembrassessiu aquesta taula?

ESTE. Españolit. Veurà...: la senyora... m'ha dit...

IGNA. Torneu-ho tot desseguida allà a ont era.

ESTE. Ah, com que jo'm pensava...

IGNA. ¡Prou explicacions! La culpa es teva, Esteve, per haver-te-la escoltada a la senyora.

ESTE. Baix a la Mercè tot cullint coses. Menos mal que aquesta vegada no m'ha tocat més que la culpa.

IGNA. I vostè, A la Mercè. tingui, Donant-li una pesseta. i no's fiqui en les meves coses; fassim aquesta mercè, Mercè.

MER. Mercès, senyor.

IGNA. No me'n dongui tantes, jo ab una'n tinc prou i'l joc surt més rodó; fixis-hi:—«Tingui, Mercè» —«Mercè, senyor.»—¿Veu? Això sempre es d'efecte. Després d'una pausa i quan els criats ho han recullit tot. Podeu retirar-vos.

ESTE. En veu baixa a la Mercè i tot anant-se'n ab ella pel fons esquerra. Ab aquest nom ja ha fet la fortuna vostè, aquí.

MER. Doncs, ¡què li diré!; tractat, fins resulta una bella persona ei senyor Ignasi.

Se'n van per la segona de l'esquerra.

ESCENA VIII

Senyor IGNASI i PIU.

Don Ignasi va a fer un altre monòlec, però l'entrada d'en Piu li fa frucassar.

PIU. Entrant molt atabalat. ¡Ja't tinc Ignasi!... ¡Ja t'he trobat! ¡Batúa 'l món dolent de l'home!...

IGNA. Agradablement sorprès. ¡En Piu!... ¡Piu!... ¡Quina sorpresa!

PIU. Obrint-li 'ls brassos, ¡Vina-m aquí, gat dels frares!... ¡Ah, ah!

IGNA. Estrenyent-lo en els seus. ¡Quina alegría que'm dones! i ¿com ho has sapigut que jo era aquí?

PIU. Per una casualitat...; estic fadigat, deixa-m seure Seuen tots dos. ¡Ah, ah!... ¡Quan temps sense veure'ns! Una vegada vareig entrar a la botiga dels Encants, però'm van dir que ja no era teva, que t'havíes retirat del negoci i que t'estaves no sé a on; vareig anar-hi...

IGNA. ¿A on?

PIU. No sé, ja t'ho he dit; al teu primer domicili després que't vares vendre la botiga. Allí me'n van donar un altre, i allà un altre... fins que'm vareig cansar de buscar-te. Se veu que has mudat molt sovint aquets temps; deu ser moda.

IGNA. Sí; veuràs...: la moda...; la muda... ¡És una cosa que no té mida, cren-me!

PIU. En tó d'una remarcada ironia d'home bregat i allargant molt la primera sílaba. ¡És... tà bel

IGNA. I ¿còm ha sigut que?...

PIU. T'he vist; t'he vist aquí al tombar la cantonada i t'he conegut desseguida; i això que estaves d'esquena, però no has canbiat gens... Després has entrat a n'aquesta escala i t'he seguit; he preguntat al porter per tu i m'ha indicat el teu pis; pujo, trovo la porta oberta... i aquí'm tens. ¡Be, home, be! Me n'alegro; no sabs quan

me n'alegro de que 'ns tornem a veure... Les se-
güents preguntes les fa precipitadament, sense donar temps
a que siguin contestades en detall. ¿Es dir, que vius de
renda?... ¿Va anarte be'l negoci?... I la tevà sen-
yora. . ¿segueix bona?... ¿La nena ja deu ser gran
¿oi?... ¿Ja sabs que jo no m'he mogut mai més
dél Papiol?; ¿que allí cuido les hisendes que va-
ren deixar-me 'ls meus pares i que no me'n puc
queixar?... ¿Ja t'he dit que vareig casar-me y
que tinc tres fills?... silenci.

IGNA. Sí... Així, així... Sí... Està be... No... ¡Caram,
caram!... Me n'alegro molt

PIU. No comprenent-lo. ¿Què vols dir?

IGNA. ¡Oh, rèsl Que com que no m'has deixat donarte
una resposta fins ara, te les dono totes plegades;
reparteix-les i vès si hi troves el compte.

PIU. ¿Es...tà be!... Tu'sempre tan gat... ¡Ah, ah! ¡Ah,
tu! He baixat ab l'hereu que ja es tot un home:
i que li he comprat un *terno* que ja no hi ha cap
jove dels que's passejen per la Rambla, més cu-
rrutaco que ell...; ¿que no ho sabs que's dñu
Cristòfol com en Colón?... Es alt.

IGNA. ¿Qui, en Colón? Ja ho crec.

PIU. ¡Quina solta! Te parlo del meu xicot, jo.

IGNA. ¡Oh, quina solta, quina solta!... Si haguessis vist
moltes comedies no m'ho diries això. Tot so-
vint se n'hi fan de sortides així, al teatre.

PIU. Es...tà be! Doncs, si; el meu hereu es alt, guapo.

IGNA. Ocurrint-se-li una idea. Home, m'agradaria coneixe-
l a n'en Cristòfol.

PIU. Ja te'l portaré ¡Oh i a fè que aviat serèu amics:
es un gat com tu...; ¡molt de la broma!

IGNA. I... escolta, escolta: ¿que no penses casar-lo?

PIU. Una mica sorprès. Es clar. Quan siga l'hora...

IGNA. Mira que jo potser li sabria un bon partit... i
això val més enraonar-ho ab temps ¿sabs? ¿Que
no t'agradaria per jova, avui per demà que'l
xicot estigués en disposició de pendre estat,
una noia de bona familia, guapa, honrada, ab
un bon dot?...

PIU. No m'havía d'agradar; quan siga l'hora...; No
't creguis que ja es un home l'hereu, tot un
home!

IGNA. I ¿a on l'has deixat?...

PIU. A ca la seva tía, aquella germana que se'm va

casar per Nadal d'ara fa trenta dos anys, que viu allà al Cementiri... ¿te'n recordes?, que'l seu home es fill d'aquells corrals de bèns que hi ha al carrer...

IGNA. Sí home; no parlis més. Fent un apart. (Vès què m'explica, ara, aquet.)

PIU. Tot extranyat. T'ho explico perquè'm pensava que no hi queies.

IGNA. Contrariat perquè li ha contestat a l'apart. No dic això, home; i sobre tot, no t'ho dic a tu... Cambiant de tò. ¿Sabs que pots fer? Veniu a dinar, avui, tu i el teu hereu.

PIU. ¿Vols dir?

IGNA. Donarem una sorpresa a la Clara i a la meva filla.

PIU. ¡Ah, ah! Doncs sí que vindrem.

IGNA. Aixecant-se. Si per cas no cal que t'entretinguis; ta germana està molt lluny i l'hora de dinar es molt aprop.

PIU. Aixecant-se també i deixant la seva cadira arreconada a la paret de boca, d'esquena al públic. *Nada*, ja està dit, vaig a cercar a l'hereu Adonant-se de la disposició de la sala. Tu: ¿que haveu de tirar-la a terra aquesta paret, que veig que la deixeu tan neta?

IGNA. Torna a posar la cadira de Piu tal com estava. Ca!... Es que una mica que es moda... i una altra mica de la muda d'aquets dies...

PIU. No parlis més, ja t'he pres la mida, gat. ¡Es... tà bé! Anant-se'n

IGNA. Us espero ¿eh?

PIU. ¿A quina hora?

IGNA. Cap allà a les dotze.

PIU. A tal hora serem aquí. ¡Ah! prepara't; tu no'l coneixes al Cristòfol; ¡mira que't portaré un menjador!

IGNA. Val més que portis postres. De menjador ja n'hi ha a la casa.

PIU. ¡Es... tà be! Vaja, alanta.

IGNA. Adeu. Piu se'n va pel fons, dreta.

ESCENA IX

Senyor IGNASI, senyora CLARA i ENGRACIA.

IGNA. Molt content. ¡Clara!... ¡nena!... Al sortir les senyores se posa greu tot d'un plegat.

- ENGRA. Sortint per la segona esquerra. ¿Què vol, papa?
- CLA. Sortint per la mateixa porta. ¿Què hi hà?... ¿Ja has tornat de cal barber?... ¿Ja t'hi han fet un bon remendo a la teulada!
- IGNA. Deixa-t de bromes i... atengueu-me. Ab greu entonació. Us he dit, no fa gaire, que'm semblava com si'm ballés pel cap que jo... A la nena. t'havía compromès ab algú... pera casar-t'hi; i perque vejeu que no us enganyava, us previnc que avui vindran a dinar el teu promès i son pare, que m'ha trovat per casualitat i m'ha obligat a mantenir-li la paraula empenyada temps endarrera. El pare... supradit, es en Piu, aquell amic meu de la joventut que tu A la senyora Clara. ja coneixes; i el seu fill. . es el seu hereu, en Cristòfol...
- CLA. Veient que la nena torna a somicar. No 'n fassis cas del teu pare, tonta. A l' Ignasi. I... ¿quí es aquest Cristòfol?... ¿En Cristòfol nano?
- IGNA. Sempre greu. El fill den Piu, el seu hereu.
- CLA. I... ¿quí es en Piu?
- IGNA. ¿Que no te'n recordes den Piu? En Piu del Papiol, en Piu, l' amic Piu, ¡Piu!
- CLA. Sí, vés piupiuejant, vés, que ja t'hi tancaràn en una gavia com un aucell, ja.
- ENGRA. Plorant fort. ¡Jo'm vui morir!... ¡Jo'm moriré!...
- IGNA. Satisfet de que l' Engracia digui les frases de consuetut en aquets cassos. Això està ben dit, nena. Dramatisant. Però jo seré inflexible i tu't casaràs ab en Cristòfol i no't moriràs... Repetint l' inevitable xiste. perque si't morts, ¡te recordaràs de qui soc jo!
- CLA. Tranquilament. Mira, Ignasi: no sé de què te les heus; però si tu i en Piu i el seu Cristòfol feu alguna barrabassada, suposant que ia visita d' ells i el teu compromís no siguin cabories que'l mateix mal te les dongui... ¡tindrèm un disgust serio!
- IGNA. Si l'hem de tenir, tinguem-lo; són coses que les unes porten a les altres: sempre ho he vist així.
- ENGRA. ¡Jo no més vui a l' Agustinet!
- CLA. El vols i'l tindràs, jo t'ho prometo.
- IGNA. ¡Tornem-hi!... Però primer ha de passar els contratemps i les trifulgues que passa tothom en aquet trànsit de la vida... Aquí, com a tot arreu, cada hu ha de sostenir el seu paper dignament.

A la nena. Tu a plorar i a queixar-te de la tirania paternal, que per xò ets jova i guapa i estàs enamorada. A la senyora Clara. Tu a apoiar a la nena incondicionalment i a contradir-me en tot i per tot, que per xò't vas casar i ets mare de família, i ets vella. I jo..., jo'a oposar-me als vostres desitjos tiranicament, sens perjudici de tranzigir quan siga l'hora, que per xò soc qui soc: el característic malhumorat, el barba enèrgic, el pare implacable... Se'n va pel fons, esquerra.

CLA. ¡I el boig rematat!...

ENGRA. Ceu plorant al sofà. El papa no m'estima, m'ha mal...

CLA. Calla, criatura, calla. No't despacientis pel teu pare ni ploris tampoc per l'Agustinet, que jo també havia plorat pera casar-me ab l'Ignasi i... ¡ja ho veus de que m'ha servit!...

ESCENA X

Senyora CLARA, ENGRACIA, AGUSTINET i aviat ESTEVE.

AGUS. De dins. ¿Hi hà permís?... ¿El senyor Ignasi?... La senyora Clara?...

CLA. Anant cap al fons. ¿Quí hi hà? A la nena. Vès, aixuga-t els ulls que no sé quí hi hà.

AGUS. De dins. Servidor... Apareixent pel foro. He trobat la porta oberta...

CLA. Passi, passi. Cridant cap a l'esquerra. ¡Esteve!...

AGUS. Encaixant ab la senyora Clara. ¿Com està, donya Clara?

CLA. Be ¿i vostè, Agustinet?

AGUS. Molt be; gracies. A la nena. Bon dia Engracieta... L'Engracieta arrenca a plorar que trenca'l cor. ¿Què té? ¿Què té, Engracieta?...

CLA. No'n fassi cas Agustinet d'aquesta tontota. No té rès de mal per ara, gracies a Déu; ja li explicaré. Son pare l'ha feta plorar...

ENGRA. En un esclat. ¡Jo vui morir-me!

AGUS. ¿I ara?

CLA. Ja li he contat moltes vegades que l'Ignasi, ab la seva manía de les comedies, ens dona cada disgust que no sé a ont arribarem. Doncs be, avui al comunicar-li les intencions de vostè, no

ha fet més que trobar-hi inconvenients i obstacles... i... vegi: ara surt ab que té la nena compromesa, fa temps, ab un hereu de fòra que vindrà aquest mitjdia a dinar ab son pare... Jo crec que tot això son mentides que l'Ignasi s'empesca pera poder-ho enredar ben bé tot això de vostè i la nena, perque diu que al teatre mai se n'hi fa cap de prometatge ab tranquil·litat.

ESTE. Entrant pel fons. ¿Que m'ha cridat, senyora?

CLA. Crec que sí.. ¿I còm es que ha trigat tant a venir?

ESTE. Es que don Ignasi, que es al despatx llegint comedies, m'ensenyava de parlar sol per que jo quan m'hi trovo mai sé què dir-me.

CLA. ¡Veiem si'n tindrem dos de ximpls a casa, aviat; i ¿còm es que sempre deixa la porta del pis oberta?

ESTE. Així ho vol don Ignasi; ¿còm que 'l corredor es tant fosc, per xò!

CLA. Vagi a tancar-la desseguida.

Durant àquet diàlec entre la senyora Clara i l'Esteve, l'Agustinet, que s'haurà assentat al costat de l'Engracieta, tracta d'aconsolar-la.

AGUS. Vaya, no fassi tonteries, Engracieta. Coneixent lo que vol el seu papa si jo no sabia donar-li no mereixeria esser el seu gendre... Penso demanar-li la mà de vostè ab tota la teatralitat que puga desitjar..., posant en joc tots els recursos escènics d'efecte que se m'ocurreixin. No sé còm, per ara, però alguna cosa se'm deurà ocórrer. Potser faré varis tipos, potser també enraonaré en vers; potser. . ¡Calli, calli!... Medita un moment com pera arrodonir nna idea. ¡Ja ho tinch!... Torno al moment.

CLA. A l'Esteve que entra altre cop. Ja li he dit que no vui veure aquesta sala tal com està; posi les cadires i el sofà arreconats a la paret, netegi la taula, reparteixi els mobles. L'Agustinet va repassant assombrat la disposició escènica de l'habitació i després ajudarà al fuster a traslladar aquest armari.

L'Esteve no s'acaba de decidir a fer lo que li manen.

AGUS. ¿Com es que ho tenen d'aquesta manera, tot això?...

CLA. Home, aquesta es aquella sala de teatre que li

vareig dir... ¿Veu?... Senyalant al públic El públic; diu que aquesta paret es el públic.

AGUS, Fent una reverència al públic, Caram, si fos veritat ara'm vindria be p'ra anunciar a les senyores del públic uns gèneros de temporada que havem rebut a La Optica...

ENGRA. ¿Encara està d'humor ab lo que passa?

AGUS. ¿No ho haig d'estar Engracieta!... I dintre de poc vostè ho estarà tan com jo. Miri: A la senyora clara digui al criat que no toqui rès de tot això, si es servida; necessito tot aquest aparato escènic pel bon èxit del meu plan. Vaig per una diligencia i torno al moment. Espero conseguir el permís de don Ignasi pera casar-me ab vostè Per l'Engracieta, naturalment aprofitant la seva manía mateixa.

ENGRA. ¿I... si'l plan fracassa?

CLA. Miri que jo ho he probat tot de be a be i no n'he pogut sortir...

AGUS. Aleshores... serà qüestió de parlar seriament d'un concell de familia, d'una intervenció judicial i de demanar que se l'incapaciti; però, abans, tractarem d'evitar aquestes solucions violentes. Fins a després. Despedint-se de les senyores.

CLA. Passi-ho be, Agustinet.

ENGRA. Fins a ara ¿eh?

CLA. Esteve obri la porta al senyor que'l corredor es fosc...

AGUS. No cal; ja m'hi veig...; no cal.

ENGRA. Sortiut a acompanyar-lo fins a la porta. ¿Que Deu nostre senyor l'il·lumini!

AGUS. No cal; ja m'hi veig... ja m'hi veig.

Se'n van Esteve, Agustinet i Engracia, pel fons, dreta.

ESCENA XI

Senyora CLARA, SERAFÍ i, aviat, ENGRACIA.

SERAFÍ. Que surt ab el cabàs d'eines a la mà. El lli: ja està be, senyora, i el mirall del *lavabo* també... Vaig pel rèbol...

CLA. ¡Ah! Com que ab això de l'armari vui donar una sorpresa al meu marit, procuri que ell no ho vegi que'l desmontem.

- SERAFÍ. ¡Oh! No hi ha pas compromís senyora.
- CLA. ¡Déu lo fassi bol... Vagi pel rèbol, vagi, fuster.
- SERAFÍ. Ebanista, si es servida.
- CLA. Es igual. Sarafí desapareix pel fons, dreta.
- ENGRA. Sortint pel fons, dreta; ab un paper a la mà. ¡Mama!...
¡Mama!...
- CLA. ¿Ja es fora l'Agustinet?
- ENGRA. Sí, i mentres erem a l'escala despedint-nos, ha vingut una nena de cà la modista ab el recado de que vagis a provar-te'l cos avui mateix, i que si no pots anar-hi, vindrà ella...
- CLA. Bon día's prepara pera que pugui estar per la modista.
- ENGRA. Diu que no té prou roba, ademés. Mira te l'envia per escrit el recado. Li entrega 'l paper.
- CLA. Sense llegir-lo, 'l deixa damunt de la tauleta. Ja vindrà si vol; anem, anem que encara no he tingut temps de desmudar-me i vaig tota encongida. Vina que m'ajudaràs. Se'n van per la segona esquerra.

ESCENA XII

Senyor IGNASI i desseguida ESTEVE i TANO.

- IGNA. Surt pel fons esquerra tot alegroi i s'adelanta al prosceni pera monologuejar.

Si avui no surto ab la meva
ja no 'n surtiré mai més,
perque aquesta ocasió es
es... No trova'l consonant.

- ESTE. Sortint fons dreta. Senyó Ignasi.

- IGNA. Agraint-li la oportunitat. Té, Esteve. Li dóna una propina.

- ESTE. Ficant-se-la a la butxaca. ¡Visca!... Un senyor de mana per vostè.

- IGNA. ¿Quí es?

- ESTE. Diu que no 'l coneix, però assegura que ve per la noia.

- IGNA. ¡Es ell! ¡L'Agustinet, el pretendent! Ja 'l tenim aquí... Ara es l'hora. Vina, Esteve, treu-me les sabates i posem aquestes plantufes que hi há sobre la taula. L' Esteve ho fa ràpidament.

- ESTE. Si es servit...

- IGNA. ¿No 'm falta pas rès?

S'estufa la calva, s'estira'l drap que li penja pel darrera, se corda malament els botons del

jaqué, adopta una posició ridícula de característic de la vella escola, i diu:

Me penso que estic en caràcter. A l'Esteve. Vés a dir a aquell senyor que passi.

ESTE. Presentant al Tano. El senyor...

IGNA. Ab cara d'home malhumorat. Entri i seguiu.

TANO. Bon dia, tothom.

En Tano a una indicació del senyor Ignasi s'asseu al sofà. El senyor Ignasi fa lo mateix en una cadira que hi acosta.

Jo venia per la... Al moment d'asseure-s. Mercè.

IGNA. No hi hà de què.

TANO. ¿Com diu?...

IGNA. No dic res: retira-t Esteve.

L'Esteve se'n va pel fons esquerra. En Tano passeja una mirada per la habitació; després se fixa ab el senyor Ignasi i al notar el seu posat de mal-humor, diu.

TANO. Si no està per mi... que veig que tenen trasbals.

IGNA. Jo sempre estic per lo que haig d'estar; parli i abrevii.

TANO. ¿Com diu?

IGNA. Impacient. Que l'estich escoltant; ¡parli!

TANO. Doncs... servidor, venia per la noia.

IGNA. Ja m'ho han dit. Però no sé si li han dit a vostè que jo no estic en el cas de donar-la així com així, al primer que's presenti; además que ja sab ella que jo tinc els meus compromisos.

TANO. ¡Home!... i dispensi l'expressió. Quan jo vinc per ella es que puc venir-hi; además que si jo he donat aquest pas es perque la noia mateixa m'ho ha encomanat... Que no voldria de cap manera que vostè m'hagués pres per altre. ¡Batúa la miseria!... i dispensi.

IGNA. Fent un apart. (¡Quin mal gust que té l'Engracieta; vaia un tipo!)

TANO. Mira al voltant com pera averiguar a qui ho diu allò'l senyor Ignasi i no veient a ningú, torna: Si no està per mí... ¡no estigui, per mí!

IGNA. Ab relativa violència. ¿Que no ho veu que sí?...

TANO. Jo'm pensava... Doncs, sí; vinc a endurme'n la noia... perque no s'hi vol estar més en aquesta casa.

IGNA. Doncs o jo podré poc o l'obligaré a estar-s'hi fins que a mí'm dongui la gana.

TANO. ¡Senyor... d'això, vostè desbarra..., i dispensi l'

expressió!... Ella es ben lliure de fer lo que vulgui. I si jo he vingut a dir-li lo que hi hà, es com a satisfacció del personal...

IGNA. Jo soc son pare i puc exigir-li..!

TANO. Aixecant-se d'una revolada. ¿Vostè son pare? ¡Mentida!... i dispensi. Vostè lo que és un poca-vergonya... i torni'm a dispensar. Ma germana, que al cel siga, no va donar mai un quèdir ni ab vostè ni ab ningú.

IGNA. Una mica esverat. Però ¿qu' li parla de sa germana? si jo no l'he coneguda mai a n'aquesta senyora.

TANO. ¿No deia?..

IGNA. Fent un altre apart. (Aquest home es boig)

TANO. ¿Com diu?

IGNA. No li dic rès a vostè. Nirviós de que sempre'l sentin quan parla apart. ¡Parlo ab mí, jo!

TANO. Dispensi..; però si vostè li torna a dir... a vostè una altre expressió com aquesta, el.. vostè que l'hagi dita i el vostè que l'escolti aniràn a parar a la *Casa de Socorro* ab la mateixa llitera. Jo m'alabo de saber tractar a la gent i de tenir miraments... com a satisfacció del personal; però hi ha expressions que ofenen.

IGNA. Encarant-s'hi enfadat. Sempre he vist que lo que un diu per ell, els demés no ho han de sentir ¿sab?

TANO. Una mica convensut. ¡Ah! si jo no ho sento digui lo que vulgui...; i tornant a la seva però si sento, segons què... m'haurà d'ajudar vostè a *sentir-ho*.

IGNA. Neguitós. Veurà, acabem. Ja li he dit lo que feia 'l cas.

TANO. Doncs el cas es que jo me'n duc a la Mercè tant si vostè hi ve bé com si no.

IGNA. ¿D'on surt ara ab la criada?... ¿No's volía casar ab la meva filla, vostè?

TANO. Com si l'haguessin punxat. ¿Casar-me?... ¡Batúa la miseria!... ¿Bromes a mí?

IGNA. ¿Còm, bromes? ¿No's diu Agustinet vostè?...; ¿No ha vingut a demanar-me la meva noia?

TANO. A crits. Me dic Tano, soc carnicer i esmicolo una badella en un tancar i obrir d'ulls. El meu casament...

IGNA. Saltant d'alegría. ¡Ja, ja, ja! Ha estat un pas de comedia!... ¡Un pas de comedial...

TANO. Agafant al senyor Ignasi per les solapes del jaqué i sotraguejantlo. ¡A mi no me'n fa fer ningú de comedia!

¡Jo no soc un ninot!... Si fa quinze anys que estic separat de la dona, ningú n'ha de fer rès; i si la Mercè ha tingut la debilitat de explicar-ho, vostè no te dret, perxò, a fer-hi bromes ab la meva desgracia... ¿Ho sent?

IGNA. Esperuguit. Però si jo... Cridant a l'Esteve. ¡Noi!

TANO. ¡Prou! Lo deixa anar. ¿Què s'ha pensat? La neboda sab de sobres que si la dona ha fet parlar... lo que sigui, jo he sigut tota la vida un home... ¡i prou pena'n tinch! Reprenent al senyor Ignasi per les mateixes solapes. ¡I venir-me ara ab aquesta rifada.

IGNA. ¡Noi!..

TANO. Com si jo tingués la culpa de lo que m'ha passat. Lo torna a deixar. ¡Que haig de fer jo si les coses se han posat d'aquesta manera!... Tornant-lo a reprendre. ¿I de quí es la culpa de tot? ¡digui!

IGNA. Tremolant. ¡Esteve!

TANO. Fora de si. ¿Meva?... ¡Batúa la miseria! Si no se'n va d'aquí l'enmatxuco.

IGNA. Soc a casa. Apart. (Això es una bestia bruta! ¡Es un bou!)

TANO. Cego de rabia. ¿Un bou? Posant-se les mans al cap. ¿Un bou? Embestint al senyor Ignasi Això no m'ho havía dit mai ningú.

En Tano apellissa bestialment ab el bastó que porta al senyor Ignasi. Pera que al públic li fassi l' ilusió complerta, serà precis repartir el protagonista de l' obra a un actor que tinga la suficiente abnegació artística pera rebre de debó o que'l bastó den Tano siga de paper buit de dins, un *matapecats*, en fi, que imiti bé als bastons usuals.

IGNA. Fugint. ¡Esteve!... ¡Clara!... ¡Correu!...

TANO. Pegant. ¡Bou!... ¡Jo un bou!

IGNA. Rebent. ¡Que'm maten!... ¡Clara!... ¡Esteve!

ESCENA XIII

Senyor IGNASI, TANO, senyora CLARA, ESTEVE, ENGRACIA i MERCE.

ESTE. Que corre a descompartir-los. ¿Què fa?... ¿Què fa?

CLA. Ab enagües i gribaldina. ¿Què es això, reina santíssima?

TANO. Contingut per l'Esteve. ¡Deixeu-me estar!...

- ENGRA. ¡Papa!... ¡papa!... ¡sosséga!
- IGNA. Caient abatut a una cadira. ¡Oh... ja ho estic ja, jo rai!... ¡Ai!... ¡Ai!...
- MER. Al Tano contenint-lo també. Oncle, ¿què té, oncle?
- TANO. Rabiós encara. ¡Deixeu-me!...
- IGNA. ¡No!
- CLA. Però ¿què ha passat aquí? Al Tano. ¿Qui es vostè?
- MER. L'oncle, el meu oncle.
- TANO. Que aquest ximple..., i dispensi l'expressió, m'ha pres per un ninot, i ha comensat a fer broma d'allò d'aquella, i... ¡m'ha dit bou!.. ¡batúa la miserial Com si volgués tronar-hi. Tots lo contenen.
- CLA. No entenc ni una paraula
- ENGRA. Ni jo.
- IGNA. Gemegant encara. Es que jo l'he prés pel teu promès i ell s'ho ha prés... malament!
- TANO. ¡M'ha dit boig i tipo i... ¡bou! Al dir aquesta paraula torna a exasperarse.
- ESTE. Estigui, home.
- IGNA. Es que si ho he dit, ho he dit apart sempre ¡que constil
- CLA. Comensant a compedre-ho tot. Ja ho veus, ja ho veus si te'n costarà de disgustos la teva dèria.
- ENGRA. ¡Pobre papa!
- MER. També te un geniot vostè, oncle, que compromet a tot arreu. Parla baix ab Tano.
- CLA. A Ignasi. ¿Vols què't posi algún pe rat de ví de treure 'ls cops, noi?
- IGNA. Es inutil. Aquets ja no me'ls treu ningú de sobre. Per una altra vegada prepara un ví de parar-los que m'anirà millor. A Esteve. No m'ha fet pas sang aquest bruto. Vès mira-m.
- ESTE. No sen yor, no'n té de sang.
- IGNA. ¡Ah! Sí n'hagués tingut. Com amenassant al Tano.
- ESTE. ¡Ah, ja, ja! Pobre d'ell alesh ores.
- MER. A la senyora Clara. Jo havia enviat un recado al oncle perque vingués per un assumpte... però ara Mirant tendrement a l'Esteve. he cambiat de pensament i ja no'l necessito. Ell voldria que'l dispensessin pel mal rato que'ls ha donat per ua mal entés.
- TANO. Tot conciròs. Sí senyors: jo no sabia que'l senyor tingues... aquets cops.
- IGNA. ¿I què sabia jo dels vostres, ara fa un quart i be 'ls he aguantat ab paciència?

- TANO. Rès; dispensi'm.
- ENGRA. Potser que prenguis alguna cosa, papa...
- IGNA. Malhumorat. ¡No vui rès; deixeu-me!
- MER. Al Tano. Vingui, oncle, vingui. Se'n va ab ell pel fons.
- TANO. Anem: Als que resten. Repeteixo: dispensin la...
- IGNA. Sí; expressions a la familia.
- CLA. Al senyor Ignasi. Be: ¿que vols o no vols pendre?...
- IGNA. ¡Que no... que no i que no!... Deixeu-me sol.
- CLA. Vina, nena, vina, doncs, que m'ajudaràs a acabar-me de vestir.
- ENGRA. A sa mare tot marxant cap al fons. ¡Pobre papa!
- CLA. Ah energia pietosa. ¡Qui sab! potser li serà bo un susto així... Se'n van pel fons, esquerra.

ESCENA XIV

Senyor IGNASI i ESTEVE.

- IGNA. Vina; ajuda'm a aixecar-me, Esteve. L'Esteve l'ajuda. ¡Ail!.. M'ha deixat baldat aquet selvatge-
¡I còm pegava!
- ESTE. Si que's veu que té la mà trencada, sí.
- IGNA. Concirós. Si ell hagués tingut la mà trencada... jo ara estaria més sencer de lo queestic.
- ESTE. També té raó, perxò.
- IGNA. Però ¿ho havíes vist mai, tu, lo que m'ha passat?
- ESTE. I... ¿còm ha sigut?
- IGNA. ¡Ni ho sé, del cert! Veuràs: quan l'he pres per altre, no ha estat allò tan divertit que hauràs vist cent cops al teatre, que comensa la gent a parlar sense entendre's i i'un tira la conversa cap aquí i l'altre cap allà i sembla que enraonen tots de lo mateix i fan xistes mentres la cosa dura que sol durar una llarga estona, no: aviat havem estat llestos. Ha anat així, aproximadament: Imitant el diàlec tingut ab en Tano. Vinc per la noia.— ¿Vostè's vol casar ab la meva filla?— ¿Casar-me, jo? ¡Jo no soc cap ninot! ¡Jo esmicolo una vadella!— ¡Aquest home es un bou!— Cambiant de to. Això ho he dit apart, jo; fixsa-t'hi: ¡apart!... Doncs, ¡sí, apart, sí! Si no m'aparto m'esmicola a mí.
- ESTE. Si que, en efecte, es un bou aquell home.
- IGNA. Mirant cap a la porta del fons i baixant la veu. Parla baix,

perque ja t'he dit que té un oïdo que fins sent els aparts.

ESTE. Es que es més fàcil sentir un apart d'aprop que un crit de lluny.

IGNA. Una mica impresionat pel bon sentit d'aquesta sentència. No hauria d'esser així en bona tècnica, però vaig convencent-me de que així es. I observo ademés, a propòsit d'aquesta reflexió teva, que la gent que tracta ab mí es un xic diferenta de la que jo he vist en la majoria de comedies. Torna a queixar-se dels cops i s'asseu al sofà. ¡Ai!... Ves, porta'm el coixí del meu llit que'm sembla que estaré millor. L' Esteve fa mutis per la segona, esquerra.

Si'l pretendent de debò...
té un geni així, tan... *repenta*
quan jo li digui que no...
¡ me reventa!
¡ Si, senyô!

ESTE. Ab un coixí a la mà esquerra i una petaca a la dreta. Aquí té'l coixí; tingui, deu ser de vostè aquesta petaca; l'he trobada sobre'l seu llit.

IGNA. Prenent la petaca i examinant-la. ¿Meva?... No ho es pas... ¿ Sobre'l meu llit dius que l'has trobada?

ESTE. Si, senyor.

IGNA. Movent-se ja ab cert desembràs com si una nova excitació li fes oblidar el cruiximent. ¿ Sobre... 'l llit.. de la dòna, dius que l'has trobada?

ESTE. Sobre'l llit de vostè i de donya Clara, si, senyor.

IGNA. Terrible ment enèrgic. ¡ Prou! ¡ Ni una paraula més! Digues a la senyora que vingui.. Repensant-se. No, deixa; ja aniré a trobarla, Tornant-se a repensar. Si no, no; valdrà més que la cridi. Cambiant altre volta d'opinió. Calla, calla; potser es un altre mal entès... i no fos cas...; però Desesperat de no saber quin partit pendre. ¿ Què's fa en aquets cassos, que me'n recordi?... ¡ Ah, sí; escriuré una carta falsa a la dòna per fer-li confessar la veritat.

S'asseu rapidament a la taula, agafa la ploma, cerca un paper, troba el que la senyora Clara ha deixat i quan el veu escrit, diu:

¿ Què es això?... Ab naturalitat, ¿ Què diu aquí? Llegint primer ab sobressalt, després ab rabia i finalment desesperat. « Clara: perque vegis que no es cert que no penso en tu pe: a complir ab altres senyores, com dius, vina avui a casa, i, si no pots, vin-

dré jo a la teva pera provar-te'l cor que tinc.»
Parant la lectura, ¡Cristo'm valga! Continua llegint.
«Pera acabar ab tantes angunies, fins ara no m'
he adonat de que'm falta robar-te; prego que
estiguis previnguda. Caballé»... ¡Lladre!

Després d'una pausa, el senyor Ignasi, comensa
a parlar en vers, però sense trobar-hi dificultats.

¿Somnío o estic despert?...

¿La meva dòna... m'enganya?

ESTE.

Que no s'en sab avenir.

¿Donya Clara?... Doncs, m'estranya.

IGNA.

¿La meva dòna un cap vert?

I... ¿quí es aquest home, quí?

ESTE.

Un Caballé.

IGNA.

¡Un trinxeraire!

No m'han enganyat de gaire;
temps ha que'ls veia vení.

¡I ara deu sé aquí'l malvat!

Doncs; ¡ja sabrà qui soc jo!

ESTE.

Entusiasmát.

¡Això es fer comedia, això;

i ara parla en vers..., clavat!

IGNA.

Exasperat ¡Calla! Deixa't de versos i de come-
dies... ¡Això serà drama! ¿Sents? ¡Drama, per-
que aquí hi haurà sang llarga! Rumiant un moment.
Ella'l deu tenir amagat esperant que jo me'n
vagi... A Esteve. ¡Porta'l revòlver!...

ESTE.

¿A on lo té?

IGNA.

D'una revolada. Espera'm-aquí.

Entra a la segona de la esquerra. Quan l'Esteve
's troba sol, mira al fons de l'armari i al veure'l
buit, torna a tancar-lo. El senyor Ignasi surt ab
un revòlver a la mà.

Al meu dormitori no hi es. Eo buscarem per
tota la casa.

ESTE.

Ingenusment. Jo'm pensava que'ls seductors, en
aquets cassos, s'amagaven a l'armari.

IGNA.

Ab un aplom que fa escapar el riure a l'Esteve. I es clar,
home: si ja deu ser-hi'.. Però sempre be vist
que primer se regiren totes les habitacions abans
d' obrir aquet moble.

ESTE.

Ab ironia. ¡Be... sí!...

IGNA.

Segueix-me, i no tremolis. Aturant-se. Calla ¿i si
'ns cambiessim de vestit, ara, tu i jo?... Això's fa
molt i dona bons resultats... I, veuràs: per si

aquet minyó s'ho pren malament com l'altre...
crec que't tóca a tu ara'l rebre.

ESTE. ¡Oh! Es que no'm ve be la roba de vostè.

IGNA. Millor, home, si en això està la gracia.

ESTE. Jo ja sé que a mí no me'n faria, i... ¡vaja que no
'm ve bé, de cap manera!

IGNA. ¡Cobart, més que cobart!... Segueix-me.

Entren per la primera, esquerra.

ESCENA XV

SERAFÍ i MERCE.

MER. Sortint pel fons, dreta, ab en Serafí que porta un rèbol a la
mà. ¿Vol que li digui a la senyora que vostè es
aquí?

SERAFÍ. No, ja ho sab; sinò que he anat a buscar un rè-
bol perque haig de desmontar l'armari.

MER. En veu baixa. Procuri que'l senyor no'l vegi...

SERAFÍ. Intranquil. ¿Que vol dir que hi ha compromís?

MER. No; però si l'amo veu que la senyora li treu d'
aquí l'armari... s'armarà la grossa entre ells dos.

SERAFÍ. No haig de fer més que descargolar aquets fe-
rros d'aquí dins, jo. Mostrant-li la feina.

MER. Doncs si'm vol creure a mi quan sigui a dins
treballant, ajusti la porta.

SERAFÍ. És que no vui romansos. A mí la senyora m'ha
assegurat que no'm passaria rès.

MER. A vostè es clar que no. Es perque's ells dos no
's disgustin, que li dic.

SERAFÍ. ¡Ah, ja s'arreglaràn ells! Entra a l'armari.

MER. Be, home; però ¿que li costa?

SERAFÍ. Rès, per xò; ja la pot ajustar una mica, ja.

MER. Ajustant la porta del tot. ¿Així?...

SERAFÍ. ¡Massa! ¡Que m'asfixiaré!...

MER. Obrint-la uns deu centímetres. ¿Així?...

La Mercè mira un moment a un cantó i a l'altre
i desapareix, per fi, pel fons esquerra.

ESCENA XVI

Senyor IGNASI, ESTEVE i SERAFÍ.

El senyor Ignasi i l'Esteve surten precipitada-
ment per la primera esquerra i atravessen l'esce-
na pera fer mutis per la primera, dreta, mentres
diuen:

- IGNA. No hi ha ningú... ¡Anem furgant!
- ESTE. Bromejant. Potsê es a l'armari, ja.
- IGNA. Si hi es no s'escaparà.
¡Segueix-mel
- ESTE. Tiri endavant.
En Serafí treu el cap i veient que no hi ha ningú a la sala, torna a ajustar la porta. Desseguida el senyor Ignasi surt per la segona, dreta, seguit de l'Esteve.
- IGNA. ¡No hi es per dins!... Es clar. Ab tranquil convenciment, ¡Es a l'armari!
- ESTE. ¡Segur... segur!...
- IGNA. Ja se sab! Els armaris són com les rateres dels seductors perseguits. ¡Sempre ho he vist així!
- ESTE. Doncs, apa, que ara les pagarà totes, aquet.
- IGNA. Encarant-se desde certa distància ab l'armari. Ja pots sortir de l'armari, vil seductor, que aquí t'espero.
- ESTE. Continuant la seva broma. Si'm vol creure a mi, esperi'l assegut, que deu estar baldat, vostè.
- IGNA. Deixa'm estar. Al del moble. O surts o vindré a treure't d'aquí dins jo mateix.
- SERAFÍ. Sortint. Miri que jo ja he dit a la senyora...
- ESTE. Caient d'esquena al veure'l. ¡Oh, i hi era!
- IGNA. A Esteve. Ja t'ho he dit; ¡no falla mai! A l'ebanista. Vina'm aquí, mal caballer, i respon-me la veritat de tot lo que vaig a preguntar-te.
- SERAFÍ. A mi no'm vingui ab romansos. Si jo he fet lo que he fet, es perque la mateixa senyora m'ho ha demanat.
- IGNA. Cambiant de to. No parlis més!... Molt digne. Ja sé que en escenes com la d'ara s'hi fan aquesta mena de xistes d'efecte segur... per segons quí... però jo no'ls admito; no hi puc tranzigir ab el mal gust i les grolleries. Ab això Reprenent el to dramàtic. limita't a respondre a les meves preguntes; primer, perque'm correspon a mi fer de jutje, i, després, per... higiene... Aceptem lo dit perque ja està dit; i tu ¿no has sapigut sustreure't a la seva seducció, brètol?
- SERAFÍ. Be, no'm falti... no'm falti; que no soc home de gaire paciència i... ¡prou!, vaja; que lo que he fet no es pas cap *climen!*; jo't flic!
- IGNA. ¿Que no es un crim fer l'amor a una dòna casada quasi avia de familia?
- SERAFÍ. ¡I que'm conta a mi de l'avia de vostè...! Jo he

vingut a arreglar els mobles perquè m'ho ha manat l'amo.

IGNA. ¿Què t'empatolles ara, miserable?

SERAFÍ. Perdent la paciència. Si'm torna a faltar li giro la cara d'un revés, encara que vostè siga a casa seva.

ESTE. ¡Ja hi tornem a ser!... ¡Ja hi tornem a ser!

IGNA. Solemniament. ¡Vaig a confondre't! ¿No es teva aquesta petaca? Mostrant-li lo que indica.

SERAFÍ. Present-la. Me pensava que l'havía ben perduda; ¿a on l'ha trobada?

IGNA. ¡Sobre'l llit de l'adúltera!

SERAFÍ. Ja m'ho pensava que me la havia deixada allí... I com que després la senyora... Dúltera m'ha fet anar pel rèbol pera desmontar l'armari, no hi havia pensat més. Fa un cigarro.

IGNA. No tractis de dissimular porque es inutil!... ¡Ho se tot!; tinc una prova irrecusable... Mira-te-la. Li ensenya la carta.

SERAFÍ. Sense entendre'l. ¿Què m'ensenya aquí?

IGNA. ¿Es lletra teva aquesta?

SERAFÍ. ¡I ca! Rient. ¡Si no'n sé de lletra!

IGNA. A Esteve. ¡Quin cinisme! ¿Eh?... Té la llissò ben apresada, però jo li faré dir la veritat per forsa.

Recula dos o tres passos; allarga la mà que sostenia el revòlver i que fins ara havia dut amagada a l'esquena, i encarant-li l'arma, diu.

O ho confesses tot o ha arribat la teva última hora.

ESTE Veient-les venir. ¡Ara!

Quasi no té temps de formular el repte, don Ignasi; en Serafí dient:

SERAFÍ. ¡Que fa, boix!

Se li tira a sobre; d'un cop de puny lo desarma, d'un altre lo tomba i ab els successius li produeix una hemorragia al nas, li fa un bony a la cara i, entre altres desperfectes, li desfà un rengle de caixals. L'Esteve ha quedat inutilisat ab un dels primers cops que al desviar-se, l'ha anat a trobar.

IGNA. ¿Altra vegada?... ¡Aussili!... ¡Esteve!

ESTE. Al rebre. ¡I ben meva! Diguem *una... i no más* Se retira voluntariament del combat.

SERAFÍ. Boi pegant. ¡A mi ab aquestes bromes, ximple!...

ESTE. ¡Senyora Clara!... ¡Mercè

IGNA. ¡Correu!...

ESCENA XVII

Els mateixos i AGUSTINET, i aviat la senyora CLARA, ENGRACIA i MERCE.

L'Agustinet surt pel fons, dreta; les senyores pel fons esquerra.

AGUS. Abrassant-se a en Seraff i traient-lo forsudament de sobre don Ignasi. ¿Què es aixó?...

SERAFÍ. Irat. ¡Que no'm aguanti, ningú!... ¡fòra!

AGUS. ¡Fòra vos!

Consegueix separar-lo de l'agradit, portar-lo a l'altre costat d'escena, i retenir-lo allí per superioritat física.

CLA. ¿Ja hi tornem? A l'Ignasi. Noi ¿no donaràs'l abast?...

ENGRA. ¡Papal... ¡Agustinet!..

IGNA. Gemegant. ¡A!... ¡ail... ¡m'ha fet malbel... ¡ail...

AGUS. Dominant a Seraff. Quiet, aquí: Si us moveu poc o molt, baixeu l'escala per l'ull.

Seraff resta quiet, pautejant.

CLA. Aixugant ab un mocador la sang del nas, al seu marit. ¿Se pot saber quina altra bestiesa ha fet l'Ignasi?

SERAFÍ. ¡M'ha menassat ab un revòlver, perque...!

AGUS. ¡Calleu, vos! Respectuosament a don Ignasi. ¿Vol fer el favor d'explicar-nos què ha passat?

IGNA. Se mira de cap a peus a l'Agustinet i hi ha un silenci. Despres diu entre gemecs. Que ho expliqui l'Esteve; jo ara no puc.

ESTE. El senyor Ignasi ha trobat la petaca d'aquest home sobre'l llit de donya Clara...

SERAFÍ. Perque me l'hi he deixada quan he arreglat les bancades per orde de la senyora.

ESTE. I després, sobre la tauleta, Senyalant-la. l'amo hi ha trobat aquesta carta Cullint-la de terra. que aquest senyor Per en Seraff ha enviat a la...

CLA. Dignes...

ESTE. A vostè.

CLA. ¿A mi...? Pren la carta. Espectació.

ENGRA. Mirant el paper. Si es de la modista!

IGNA. ¡No, cal Deu ser un altre.

ENGRA. No, que es aquesta.

IGNA. Doncs, llegiu-la, vès què diu.

ENGRA. Llegint. «Clara: perque vegis que no es cert que no penso en tu pera complir ab altres senyores, com dius, vina avui a casa i si no pots vindré jo

a la teva pera probarte el cos que tinc pera acabar. Aquí el senyor Ignasi i l'Esteve se miren com dos idiotes. Ab tantes angunies fins ara no m'he adonat de que'm falta roba: te prego que estiguis previnguda: Caballé. El nom de la modista: Lluisa Caballé.

Aquí el senyor Ignasi i l' Esteve quasi's desmaiem.

CLA. Be; ¿i què?

AGUS. A Engracia. Encara no sé a on soc!...

ENGRA. ¿Ni jo!

MER. ¿Com jo dic que això es un *malicominu!*

SERAFÍ. ¿Vès que'm conten a mi dels vestits i de la roba!

AGUS. A l'Engracieta. NO se a on soc, però'm sembla que ara es la meva. Ab això i lo que vindrà després, el triomf està assegurat... Encarant-se ab en Serafi. De tots modos vos heu faltat de paraula i d'obra al que va ser el meu sogre i com que'm pertoca defensar-lo, us vaig a omplir la cara de bofetades.

ENGRA. Contenint-lo. ¿Agustinet, per Deu!

IGNA. Contenint-lo també. ¿No! jove lluit. Gracies, però no. El fuster no té la culpa de rès de lo que ha passat aquí... La tinc jo, jo tot sol. No us explicaré lo que ha succeït, ara. Ja ho sabreu quan estigui més d'humor. N'hi ha prou ab que us digui que ja no vui mes comedia a casa perque... ¿me surt massa cara!

CLA. Alabat siga Deu.

IGNA. I... prepareu-me'l llit que tinc són i no'm trobo prou be!

CLA. Plena de pietat. ¿Que vols un metge, noi?

ENGRA. Ansiosa. ¿Què té papa?

AGUS. Si li puc servir per alguna cosa...

IGNA. Després d'un silenci eloqüent. Si, jove; per lo que he sentit vostè es el veritable Agustinet.

ENGRA. Si, papa.

AGUS. Pera servir-lo.

IGNA. Doncs... ajudi'm a aixecar-me. L'Agustinet l'aixeca i el senyor Ignasi resta apoïat en ell. Vostè'm servirà ara i sempre més d'apoio. Casis ab la meva filla.

ENGRA. ¿Papal

CLA. ¿Be; Ignasi!

IGNA. I perquè la vostra alegria siga complerta, dispo que aquest fuster no's mogui d'aquí fins que hagi traslladat l'armari al seu lloc i omplerta

de quadros aquesta paret. Per la de la boca.

CLA. Al servei i a l'ebanista. ¡Aneu a buscar l'escala de peu desseguida i un martell i claus!... ¡Correu!

Se'n van l'Esteve i en Serafi pel fons esquerra i la Mercè pel fons dreta.

ESCENA ULTIMA

Senyor IGNASI, Senyora CLARA, ENGRACIA, AGUSTINET, PIU i CRISTOFOL i aviat MERCE, ESTEVE i SERAFÍ.

CLA. A l'Ignasi, Deu t'ha tocat el cor.

IGNA. Posant-se les mans a lss parts més adolorides. ¡Ai, sí!... I creu que allà on toca hi deixa senyal...

PIU. Que entra pel fons dreta, portant a en Cristofol, Deu vos guard. Al nano. Cristòfol: digues: Bon día tinguin. ¿Com estàn?

IGNA. ¡En Piu!

CLA. I... ¡en Cristòfol nano!

Tots els que estaven en escena riuen sorollosàment al veure a en Cristòfol tan ridicolament habillat

PIU. Enfadat. ¿Què es això? ¿Que m'heu fet venir ab la criatura pera riure ab nosaltres? Amenassador. ¡Es que de mí no se'n riu ningú! Ja disposant-se a passar a vies de fet. ¡I del meu hereu menos!

IGNA. Parant el cop. ¡Prous empentes!...

CLA. ¡No'n sortirem mai!

ENGRA. ¡No, senyor Piu!

AGUS. ¡Senyor Piu!... No rèiem de vostè, ara... Rèiem...

MER. Entrant i dirigint-se a l'Agnstinet. Un noi porta aquesta carta pera vostè. Entregant-n'hi una.

AGUS. Rient. No cal; ja no cal.

ENGRA. ¿Què era?

AGUS. Rès: una carta que'm feia enviar d'America, dient-me que se m'hi havia mort un oncle que 'm deixava una fortuna com en les comedies.

IGNA. ¡I ab això voltes convence'm quan jo tenia aquelles sebes! Tu faràs casa noi, no tens pèl de tonto... Però tu ho has dit: ja no cal. Estic convençut de que lo que passa al teatre no te rès que veure ab lo que passa pel mon.

SERAFÍ. Que ha entrat ab l'Esteve portant l'escala de mà, i ha despenjat un quadro. ¿A on lo volen?

- CLA. Al centre de la paret. Per la de boca.
CRIS. Pa... pa... re, tinc ga... ga... na, i sed... i sò...
sòn... i pi... pi... có.
PIU. ¡Calla!...
SERAFÍ. Ha posat ab l'Esteve l'escala arran de teló; puja ab el quadro a la mà i senyalant ab un clau un punt en el buit, diu:
¿Aquí?

Mentrestant les senyores arreconen sofà i cadires d'esquena a la paret indicada, de manera que no quedi cap altre pas entre 'l'prosceni i l'escena, que l'angle de l'escala.

- IGNA. Un moment.

Tothom resta quiet i callat. El senyor Ignasi adelanta el bust per entre les cames de l'escala.

Honorable públic:

- CLA. ¡No té cura!
ESTE. ¡Ja hi tornem a ser!
ENGRA. ¡Però, papa!
AGUS. ¿No havíem quedat?...
PIU. ¿Què fa l'Ignasi?
IGNA. Molt serenament. No us alarmeu; com que m'he curat, vui endressar una acció de gracies als que m'han assistit. ¡No'm negueu aquest gust!...
TOTS. ¡Ah!... ¡bé!... ¡si es això!...
IGNA.

Al públic.

Perdona 'ns l'espatotxada
els erros i pocassoltes;
si ja 'ls ha aplaudit cent voltes
la teva bondat provada,
ara sería ben trist
que no t'haguessim distret
ab la comedia que hem fet
de les comedies que hem vist.

Molta animació: Tothom coloca mobles; l'un diu: ¡porti aquella cadira!... l'altre ¡netegi la taula!... l'altre ¡va!... l'altre ¡som-hi!... Fins en Cristofol ajuda a algú. ¿Clavo? crida en Serafi dalt de l'escala ¡Claveu! i contesta algú, i pega'l primer cop quan li passa per davant el teló al caure rapidament.

FI DE LA COMEDIA.

La Escena Catalana

42 OBRES PUBLICADES

	PTAS.
<i>Lo Contramestre</i> , drama en 3 actes de Serafí Pitarra.	2'00
<i>Las Euras del Mas</i> , drama en 3 actes de Serafí Pitarra.	2'00
<i>Las Joyas de la Roser</i> , drama en 3 actes de S. Pitarra.	2'00
<i>Lo Ferrer de Tall</i> , drama en 3 actes de Serafí Pitarra.	2'00
<i>Los Segadors</i> , drama en 3 actes de Serafí Pitarra.	2'00
<i>Amor telefónich</i> , comedia en 1 acte de Eduart Aulés.	1'00
<i>Las claus de Girona</i> , drama en 3 actes de S. Pitarra.	2'00
<i>El Drach</i> , drama en 1 acte de J. Pous Pagés.	1'00
<i>Lo monjo negre</i> , drama en 3 actes de Serafí Pitarra.	2'00
<i>Permetim!...</i> Sainet líric en 1 acte, arranjat al català per L. Puiggarí.	1'00
<i>Dillúns de sabater</i> , sainet en 1 acte de R. Ramón Vidales.	1'00
<i>Sota Terra</i> , drama en 3 actes de Serafí Pitarra.	2'00
<i>El casament per forsa</i> , comedia en 1 acte de Molière, traducció de Salvador Vilaregut.	1'00
<i>La nit dels Reys</i> , drama en un acte de S. Vilaregut.	1'00
<i>Lo Rector de Vallfogona</i> , drama en 3 actes de Serafí Pitarra.	2'00
<i>La mà de mico</i> , rondalla dramática en un acte y 3 quadros, de W. Jacobs, adaptat al català per en Salvador Vilaregut.	1'00
<i>Historia de Cristofol Colón</i> , monòlech cómic de P. Parellada.	0'50
<i>La Presentalla</i> , comedia en 3 actes de Apeles Mestres.	2'00
<i>Un Malalt</i> , monòlech cómic de Apeles Mestres.	0'25
<i>Café y Copa</i> , comedia en 1 acte de Serafí Pitarra.	1'00
<i>La Banda de Bastardia</i> , drama en 3 actes de S. Pitarra.	2'00
<i>L'Ordinari Henschel</i> , drama en 5 actes de Gerart Hauptmann, traducció de A. Pi y Sunyer.	2'00

<i>El Barber de Sevilla</i> , comedia en 4 actes de Beaumarchais traducció de Carles Capdevila.	2'00
<i>Barateria</i> , drama en 2 actes de Lorde y Forestier, traducció de Salvador Vilaregut.	1'50
<i>El viatge del senyor Pons</i> , comedia en 4 actes de Labiche y Martín, traducció de Salvador Vilaregut.	2'00
<i>O Rey ó res</i> , drama en 3 actes de Serafí Pitarra.	2'00
<i>La Rosa blanca</i> , drama en 3 actes de Serafí Pitarra.	2'00
<i>La familia Grill</i> , comedia en 1 acte de L. Escaler.	1'00
<i>Un bon home</i> , monólech còmic de Santiago Rusiñol.	0'50
<i>L'apotecari d'Olot</i> , comedia en 3 actes de S. Pitarra.	2'00
<i>La deria de don Pau</i> , comedia en 1 acte de Pere Colomer y Fors.	1'00
<i>De festa major</i> , comedia en 1 acte de Pere Colomer y Fors.	1'00
<i>Las francesillas</i> , comedia en 3 actes de Serafí Pitarra.	2'00
<i>Vides pariones</i> , drama en 1 acte de Martí Giol.	1'00
<i>L'amich Cirera</i> , comedia en 1 acte de L. Escaler.	1'00
<i>Lo forn del Rey</i> , drama en 3 actes de Serafí Pitarra.	2'00
<i>Les germanetes</i> , caricatura en un acte de J. Burgas.	1'00
<i>La Gloria a casa</i> , comedia en un acte de J. Ponsa.	1'00
<i>Un cop de telas</i> , diàlech còmic de A. Ferrer y Codina.	0'50
<i>Un Manresa del any vuit</i> , drama en tres actes de A. Ferrer y Codina.	2'00
<i>Perdiu per Garsa</i> , comedia en un acte de A. Llanas.	1'00
<i>Comedia de Comedies</i> , tarsa en un acte de Martí Giol.	1'00

LA ESCENA CATALANA

Setmanari Teatral

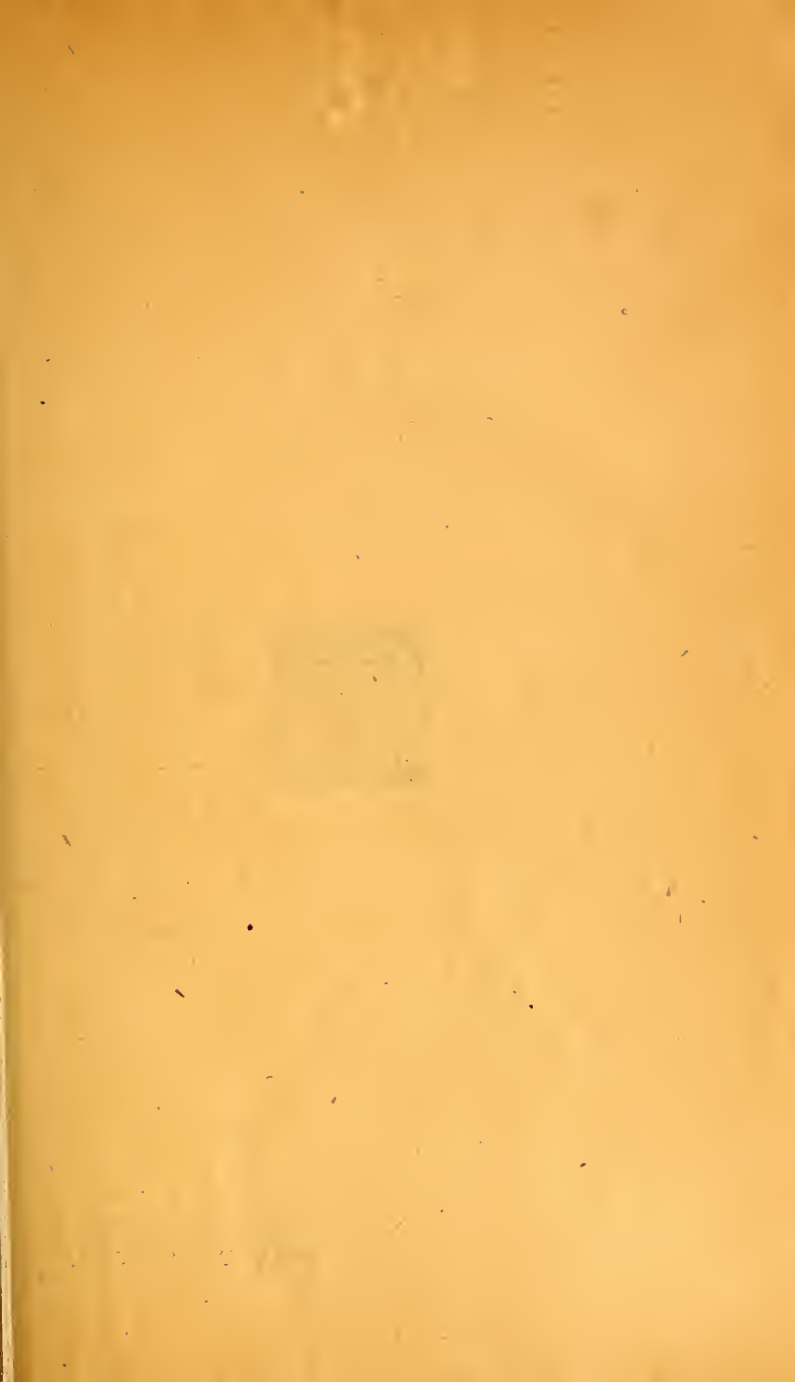
Preus de Suscripció: 2 pessetes trimestre; 7'50 ptes. l'any

REDACCIO y ADMINISTRACIO

Carrer Petritxol 2. Barcelona.

IMPREMTA DE SALVADOR BONAVÍA.

PREU: UNA PESSETA.